

IV.

СПОМОЩНИЦИ НА БЪЛГАРСКАТА КНИГА ОТЪ СОФИЯ

Доста трудно е да се опредѣли ролята, която софиянци сж играли за развитието на новобългарската книга до освобождението. Даннитѣ сж твърде оскъдни, пъкъ изобщо на тия въпроси нашитѣ литературни историци не сж се спирали. Необходимо е да се очертае значението на отдѣлни градове като литературни сръдища, за да се опредѣлятъ по-ясно факторитѣ, които сж движели развитието на литературата.

Върху тия въпроси хвърлятъ свѣтлина, между другото, спъсъдитѣ на спомощницитѣ на новобългарската книга. За първи пътъ софиянци—спомощници сж отбелязани презъ 1837 г., при книгата на Райно Поповичъ „Христоиѳа“. За отношението на софиянци къмъ книжнината преди тая дата можемъ да сждимъ по подаряванитѣ на софийскитѣ черкви богослужебни книги. Обаче това свидетелство е твърде едностранчиво, защото подобенъ подаръкъ е преди всичко религиозенъ актъ и едва ли може да се схваща като изразъ на литературни интереси, още повече че книгата се съхранява въ черква и не обслужва частни лица. Нѣкои приписки за тия подаръци приведохме въ отдѣла „Софийски кондики“ (с. 3—6). Тукъ ще прибавимъ още следнитѣ:

На миней за месецитѣ юлий и августъ отъ XVI в. намираме приписката:

Де^с знае квръ Злата^н кѣпи та^а книга, приложи ю^с хра^м Сѳом^с Кралю.
Бъ да про^сти Златана. М^сцъ юлѣ^а в^с леѳо аѣ^на (1751). (Вж. проф. Б. Цоневъ, Описъ на ръкописитѣ и старопечатнитѣ книги на Народната библиотека въ София. Томъ I, 1910, с. 108, № 155).

На четвроевангелие отъ 1511 г. приписка безъ дата:

† Сие светосе еуангелие прилѣ^жи ха^и попъ Бошѣко прото попъ ѿ гратъ Сѳфиски, приложи го оу манастиръ Ѣсеновлакъски, ва река Габровничка, ва храмъ Светие Б^аци Рождествѣ, да слѣ^жи за негова душа и за негови ро^дители, и кои ма се покѣсители да го изнесе изъ манастирие, да мѣ бѣде соупротивница света Б^аца и свети врачеве Кѣзма и Даманъ на втѣро пришаствие. (Пакъ тамъ с. 58, № 66).

На четвроевангелие отъ XVI в.:

Да се знае, гага беше попъ Радованъ ѿ Бѣсинци поповски, та поднови црквѣ Апостоле крѣстописецъ ѿ Сови^а Манолъ (в)а лета ѿ Христа аѣ^л 1 (1831). (Пакъ тамъ с. 45, № 52).